

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in
soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta 3.—; 4.50
za četrt leta 1.50; 2.25

Posamične številke se dobivajo v pro-
dajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov.,
v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se
upravnistvo ne ozira.

EDINOST

Oglaš in oznanila se račune po 8 nov.
vrsticah v petiti; za naslove z debelimi
črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga
obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd.
se račune po pogodb.

Vsi dopisi se posiljajo uredništvu v ulici
Carintia št. 25. Vsako pismo mora biti
frankovano, ker nefrankovana se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate pre-
jema upravnistvo v ulici Carintia 28.
Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

V edinost je moč.

Vabilo na naročbo.

Ob bližajočem se koncu leta obra-
čamo se po stari časnikarski navadi
do naših častitih naročnikov. Jedini
naš namen je koristiti narodu našemu;
a da nam je možno vestno vršiti to
svojo nalogo, treba je, da nas tudi
naročniki naši istotako vestno pod-
pirajo. Prosimo torej, da nam dose-
danji naročniki ostanejo zvesti in da
nam pridobijo novih, kjer le morejo.
Izdatna podpora od strani slavnega
občinstva nam bode v posebno izpod-
buj v sveti borbi naši.

listu je:

za vse leto . . . gl. 6.—
za polu leta . . . 3.—
za četrt leta . . . 1.60

Uredništvo in upravnistvo.

Resna beseda o resnem času.

Dnevi teko brzo: eden za drugim; le
še kratka doba malo mesecev loči nas od
onega usodopolnega trenutka, ki znači
preimenitno etapo v življenju mesta našega:
od onega dne, ob katerem se bodo radi-
kalno spremenili vsi naši trgovski in go-
spodarski odnosi, ki se bodo zrušili
stari tradicijski običaji v prometu mesta
tržaškega in ko se razvoj trgovine naše
postavi na čisto novo podlago. Z dnem 1.
julija 1891. l. izgine nam stari privilegij
proste luke in naše mesto stopi v
obsežje obče avstro-ogerske colne zveze.
Ni dvojiti, da bode prehod iz stare ère v
novo èro silno občuten za vse prebivalstvo
mesta našega, da, morda celo usodopoln
za obstoj marsikake trgovske hiše. Ljudje
so sedaj nekako zbegani, ker tavajo z ozi-
rom na najbližjo bodočnost v neprodilni
temoti, ker ne vedo, kakov položaj in kake
ekzistenčne pogoje nam vstvari oni dan, ki
se nam bliža rapidnimi koraki. Prebival-
stvo naše vidi se nam podobno človeku,

stoječemu ob zevajočem brezdnu, v ka-
terem vlada absolutna temota in katerega
širino in dolžino ni moči niti približno
oceniti. In človek ta naj skoči v to brezno?!
Ni čuda, da ga spreletuje mrz po vseh
kosteh! Tako je tudi nam v bližnji bo-
dočnosti stopiti v temni in nejasni nam
položaj. In ker ogromni večini ljudstva
niso jasne posledice temu preobratu, vzne-
mirjeno je. Nedavno imeli smo priliko po-
slušati pogovore prostakov o prečnem
vprašanju odprave proste luke. In ob tej
priliki čuli smo najdrznije in naravnost
neverjetne kombinacije, ki so deloma — ker
ravno ljudje nimajo jasnih pojmov — po-
slednica strahu, ki pa v toliki meri ni opra-
vičen in je le izrodek burne fantazije in
nekoliko tudi izrodek pohlepnosti po sen-
zaciji. Nekdo nas je namreč vprašal:
„Slišijo gospod, kaj mislijo, nastane li re-
volucijon, ko odpravijo „porto franco“?“
Potolazili smo seveda takoj dobrega moža,
da tako hudo vender ne bode. — Rekli
smo že, da taka kombinovanja, izvirajoča
iz pretiranega strahu, so le izrodek raz-
grete fantazije; ali karakteristična so ven-
der-le za sedanje čustvovanje prebivalcev
našega mesta.

Govorili smo dosedaj o mestu Trža-
škem, ali obrniti nam je pogled svoj tudi
v okolico, ki je sestavljajoči del naše
mestne skupine. Tudi za okolico našo
utegne postati dan odprave proste luke
usodopolen, da, primeroma celo usodepol-
niši, nego mestu samemu, kajti iz imeni-
nega tega preobrata utegne za okolico —
in potemtakem za ves slovenski narod —
nastati preimenitno vprašanje: biti ali
ne biti?! In res je vso okolico prevzel
strah in na vseh straneh čuje se jadiko-
vanje: kaj bo iz nas? K sreči naši
ljudje niso fatalisti, ki bi roki križem
drželi pričakovali udarca, ki jim je na-
menjen. Ampak tesniši nego kedaj okle-
nili so se svojega vlega državnega po-
slanca, da rešijo, kar se še rešiti dá. Sha-
jali so se in posvetovali in slednjič na-
stopili jedino odprto pot, po kateri je

morda moči kaj doseči. Sestavili so peti-
cijo, na državni zbor ki smo jo nedavno
priročili in ki nosi nad 1500 podpisov.
Ozke so meje tej peticiji, ali vender je
v njej v kratkih besedah povedano vse, če-
sar so boje naši okolici. V peticiji tej
ne čitate fraz, ampak vsaka beseda je
primerna črta v pristni sliki tužne per-
spektive v tužno bodočnost. V peticiji tej
čitate tudi ominozno besedo: izselje-
vanje. Grozna beseda to: grozna za
ljudi same, ali tudi strašno-resna onim iz-
voljenim krogom, katerim je dana naloga,
da skrbijo za blagor ljudstva; da ga ščitijo;
da ga obvarujejo onih strašnih trenutkov,
ko mu divji obup iznad glave zruši varno
ostrešje: onih trenutkov, ko neizprosnna
beda njemu in njega družini potisne potno
palico v roko in mora zapustiti dom svojih
očetov — komu ne bi se milo storilo ob
takem slovesu?! — da si išče, ubogi
Ahasver, nove ekzistencije . . . kje?
To sam Bog ve!

Ne motimo se, ako trdimo, da odlo-
čilni krogi sami slutijo okolici naši pretečo
nevarnost. Temu dokaz nam je tolažba,
katera nam se vailjuje na vseh straneh
in po vseh listih. Nam namenjena ta to-
lažba izražena je v imenitnih besedah, ki
pa okoličanu kaj čudno zvane na ušesi —
v besedah: pospeševanje velikega
obrta in velike industrije. To
bi bilo vse lepo, ali žal, da nimamo prave
vere do novih teh občanah nam blagrov.
Dal Bog, da se varamo! Ali se ne, gotovo
se ne! Težko težko, da bi se po okolici
kedaj razvila velika industrija in to iz
važnega vzroka, ker jej nedostaja
prepotrebni pogoje v. Velika in-
dustrija je pač prikladen argument gibnim
in gladkim beschwichtigungshofrathom, ki
imajo uprav sedaj vse roke polne posla,
da tolažijo vznemirjeno ljudstvo — vzne-
mirjeno radi pogibelji, ki preti dose-
danji podlagi njihove ekzi-
stence.

Ali postavimo se na stran optimistov,
denimo, da se res razvije in oživi ta ob-

ljubljeni nam odrešenik — velika in-
dustrija. Kot previdni, skrbni ljudje se
pa moramo vprašati: komu na korist bode
ta velika industrija in bode-li sploh
v kako korist naši okolici v njej
celokupnosti? — t—.

(Konec prih.)

Slovenskim delavcem.

VI.

Kakor drugod, kaže se tudi pri de-
lavcih prava moč v združevanju. Jedino
s tem se morejo vspešno bližati izboljšanju
svojega stanja. Dokler sledi vsak delavec
jedino svoji volji, skrbi navidezno za se,
prav za prav pa slabo za se in za svoje
tovariše. Ako vidijo podjetniki, da delavci
ne hodijo skupnih poti, pometajo z njimi,
kakor jim je drago. Ako se ustavljam jaz
nadaljnemu delu za dosedanje plačo, je
podjetniku malo mari zato, ker vidi, da
se mu ponudijo pa drugi delavci za isto
in morda še bolj znižano plačo.

Delavci se torej morajo združevati.
To pa je težavno, ker ni lahko vzbuditi
med delavci enakih mislij za složno po-
stopanje. Najlažje in najprej se združujejo
delavci, ki so sposobni ali izurjeni za jedno
in isto vrsto dela. Rokodelci jedne in iste
vrste imajo skupne interese; zato je vi-
dimo, da se združujejo čevljarji, peki itd.
v lastne skupine. Ravno tako delavci jedne
in iste tovarne ali istovrstnih fabrik snu-
jejo najprej društva za se. Taki delavci
so izurjeni za posebna dela ali opravila.
Ako se hočejo potegniti za boljšo plačo,
žugajo, da ustavijo delo, ako bi se jim
upirali njih najemniki ali podjetniki izdel-
kov njih dela. Take vrste delavci navadno
tudi dosežejo nekoliko pobiljška svojo
plačo. Kajti določeno število pekov, čev-
ljarjev itd. ni mogoče takoj dobiti ali na-
domestiti, ako ustavijo dosedanje delavci
te vrste delo na istem mestu. Ako pod-
jetniki ali fabrikanti ne morejo ugrešati z

PODLISTEK.

Dva večera na grajskem
sprehajališču.

Stanoval sem začasno v neki prijazni
grajščini ne daleč od Ljubljane. Imam
vzrokov, da ne imenujem tega kraja. Bla-
gohotni čitatelj in ljubeznjiva čitateljica za-
dovoljita se dobrotno z mojo skromno po-
vestico; vsaj jima izvestno ni do tega, da
bi izvedela kraj, kjer se je to godilo.

Nekega jesenskega večera pridem po
dovršenem opravilu v svoje stanovanje.
Mudim se nekoliko časa s pregledovanjem
raznih knjig, spisov in došlih mi časopisov.
Na to mi prinese večerjo. Povživiš skromno
večerjico nisem vedel, kaj bi počel. Dalje
čitati se mi ni ljubilo; da bi legel k po-
čitku, bilo je pa vender prezgodaj. Vrh
tega bilo mi je nekam čudno pri srcu, tako
da sem vedel, da ne bi mi bilo moči za-
spati. Ne premišljuje se dolgo: palčico
v roko in hajd na grajsko sprehajališče.
Močno je šumelo valovje, valeče se preko
skalnatnega natornega jezua bližnje tovarne.
Jaz pa sem si želel miru: šumenje valov

vzbujalo je čustva moja. In zato sem
odšel precej daleč v grajski log ter si tu
izbral sedež kraj malega tolmana. Poleg
okusno prirejene lope, stoječe na malem
otoku, gibala sta se dva čolnčiča. Razni
mali vodometi in studenčki žuboreli so
skrivnostno iz zemlje.

Krasno je bilo, krasno, in še danda-
nes se čestokrat spominjam tega večera.
Koliko tajnih misli in želja gojil sem ta-
krat v neizkušenem srcu svojem. Res
krasno je to sprehajališče! Za vedno bi
želel tam bivati in — sanjariti. Ali časa
kolo se je zavrtelo in neprijazna mi usoda
zanesla me je drugam. Spomini na tu pre-
živele dni ostali so pa neizbrisljivi. V tu-
jini živčemu vzbujali so se mi ti spomini,
opazujočemu padanje jesenskega rumenega
listja raz drevje.

Sedel sem torej kraj tolmana. Ne-
nadno potegne hladni vetrič in vsuje dre-
vesno listje v tolmun, katero se je na-
kopičilo poleg umetnega mostiča. Tudi
srce človeško podobno je drevesu: kakor
nosi drevo nebrojno listja, tako nosi člo-
veško srce — osobito mladeničevo srce —
nebrojno nad in upov v svojem okrilji.
Doba jesenska oropa drevo vse krasote

nebrojnega listja; možka doba — jesen-
ska doba v življenju — vtrdi srce; žalostne,
toda vsakemu neizogibne skušnje porušijo
vse te sladke nade in upe in srce ostane
prazno, kakor je prazno v pozni jeseni
nedavno košato drevo. Da, mladi moj čit-
atelj, ne varaj se: tudi tebi je namenjena
taka usoda! Tudi tvoje srce, sedaj morda
polno nad in upov, postalo bode prazno,
oh tako prazno.

„Srce je prazno, srečno ni.“

Nazaj si up in strah želi.“

O, kako dobro si jo pogodil, slavni,
ženijalni, toliko slavljani in toliko obreko-
vani naš Prešeren! Blagor onemu, ki si
vsaj ohrani blag prijeten spomin, ki ga
blaži na pozne dni, ki mu sladi življenja
večer!

Piš je ponehal, ura v bližnjem zvo-
niku bila je počasi in melanholično deset.
Prišluškujoč šumljanju vodometu delal sem
ravnokar načrte za prihodnji dan. Ali kaj
je to?! Od stranske steze sem odmeval
koraki in poluglasno govorjenje na uho
moje. Bliže in bliže prihajali sti dve
osobi. Sedeti na bližnjo klop. Ker je bil
grm mej njima in mano, nista me opazila.

Govorila sta precej glasno; njega glas
zdel se mi je znan . . . Nisem se motil:
bil je glas prijatelja mi Ivana, ki se
je takrat šolal na Dunaji, a došel tu sem
za nekoliko dni na počitnice. Odgovarjal
mu je zvonk, dekljšk glas.

„Silno težko sem te pričakoval, He-
lena, menil sem že, da te ne bode.“

Nastal je molk. Mej tem molkom dveh
ljubečih se src šumljal je vodomet tem
bolj skrivnostno in tajnostno. Ali ona je
trdovratno molčala.

„Helena, Helena, govori resnico, povej
mi resnico: je-li res, kar ljudje govore,
je-li res, da se omožiš? Je-li res, da so
bile vse tvoje prisege le pomladanski sneg,
ki izgine v par urah, ako posijejo nanj
gorki solčni žarki? Govori, govori!“

Dolgo mu ni odgovorila. Po tem njega
vskliku si pač moramo misliti, da tudi nje
bitstvo morala so pretresati britka čustva.
Vsaj je izvestno tudi ona njega ljubila;
vsaj ga je morala ljubiti, sicer ne bila nocoj
sem prišla.

Zašumelo je nekaj; gotovo je naslo-
nila glavico svojo na njega prsi. Meni,
tihemu poslušalcu, se je vsaj tako zdelo.

lehka takih delavcev niti za malo dnij ali za jeden dan, so prisiljeni upirajočim se delavcem povišati plačo.

Hujša je z delavci, ki so samo dninari ali pravi težaki, to je taki delavci, katerim se ni posebe potreba učiti opravil, katera opravljajo oni. Ako ustavljajo delo taki, dobe najemniki lahko drugih takih delavcev od vseh kotov. Taki imajo navadno najnižjo plačo, privarčijo si najmanj, in v sled tega ne morejo ostati dalje časa brez zaslužka. Z druge strani ravno delo navadnih težakov je malokedaj prav usiljeno; počakajo lahko toliko časa, da dobé enakih težakov od drugod.

Iz tega je razvidno, da delavcem se godi toliko slabše, da toliko teže dosežejo povišanje plače, kolikor manj so izurjeni za posebna dela. Čim bolj se je treba za kako delo učiti in pripravljati, toliko lažje se delavci iste vrste zjedinijo za namero, da bi si priborili boljše plače.

Razvidno je pa tudi, da delavci na sploh si poboljšajo svoje plače še le tedaj, kedar se ne bodo združevali samo delavci jedne vrste, ampak delavci vseh vrst skupno. Kedar ne bodo ustavljali ali žugali ustavljati delo sami peki, mizarji itd., ampak skupno rokodelci, tovarniški delavci in navadni težaki ali žernadniki.

Do tega je pa še daleč; kakaj? Zato ker niso delavci še dovolj poučeni o skupnih interesih vseh vrst delavcev; potem pa, ker nimajo zalogo ali prihranjenih zaslužkov, da bi mogli dalje časa vstrajati brez dela, vsaj tako dolgo, dokler bi njih najemniki ne bili prisiljeni prositi jih, da se poprimejo zopet dela, torej jim tudi nekoliko povišati odškodnino za njih trud.

Vzor delavskega hrepenenja je po takem v tem, da bi se delavci vseh vrst znali in mogli združevati za skupni cilj, za dosego poviška vsakodobnih plač. Da se bodo delavci približevali skupnemu postopanju, je potreba, da najprej vsaka vrsta delavcev posebe snuje denarni zalog, in da potem od teh zalogo oddajejo nekaj za skupni fond ali zalog, torej z namenom da bi si skupno pomagali v raznih namerah. —

Mnogo bi bilo delavcem pomagano, ko bi se mogli razumeti že samo v jedni in isti državi, kjer so za delavce bolj ali manj jednake razmere nasproti najemnikom in podjetnikom.

Na Angleškem se je delavcem raznih vrst že posrečilo, da so si zasnovali organizacijo, ki seza po vsej državi. Na Angleškem je združba delavska, katera šteje že nad stotisoč članov. Ta velikanska združba vsakokratnih delavcev odpošilja svoje člene na vsakoletne shode; na teh shodih sklepajo o skupnih interesih in korakih. Celó z vlado se dogovarjajo ter kažejo, kje je

Slednjič začel sem tudi nje šepetajoči glas. —

„Ivan — res je! Noč je!“ — in zajokala se je bitko — „zadnji najini stanek. Ivan, udajva se v svojo usodo; Bog hoče tako. O, kako goreče sem te ljubila in tudi ti si mene ljubil — ljubil istotako goreče. A zaslonj je vsa obilica goreče te ljubezni dvoje mladih src! Ločitev nama je usojena in tako naj se zgodi!“

Jokala je poluglasno.

„Helena, je pa res, da se mora tako zgoditi; ali res ni mogoče drugače? Kdo se je postavil na pot najini sreči? Kdo se drzne razdvajati, kar je sveta, čista, nedolžna ljubezna spojila? In kateri so vzroki, da naju hočejo ločiti?“

„Ni je pomoči, dragi! Nikdo se nama ni postavil na pot; jedino napotje so — obstoječe razmere. In teh nama ni moči premeniti. Pomisli le na razliko najinega stanu. Ti si bogat — jaz sem ubožna; ti odhajaš na Dunaj, da si priboriš imenitno mesto v človeški družbi — jaz ostanem za vse svoje žive dni siro, mašna hči borne kmetske koč. Ti odhajaš toraj na Dunaj — in moj oče je

nevarnost za delavce. Dokazujejo, kateri izdelki so potrebni in kateri niso potrebni.

Po tem se vedó ravnanje, da se ogibljejo obéih polomov v fabrikah posebne vrste. Ta velikanska združba pošilja celó svoje zastopnike v parlament, da zagovarjajo interese delavcev.

Kjer so delavci organizovani tako, odločujejo tudi bolj ali manj plačo, ker dokezujejo, koliko dobička ostaje fabrikantom.

Delavci drugih držav imajo torej gledati, da se organizujejo po zgledu takih angleških združb. Najprej je pa snovati združbe v sredi jedne in iste vrste delavcev; te združbe se potem zavežejo v posebno skupno združbo. Še le, ko delavci dosežejo tako organizacijo, morejo uplivati med seboj od države do države; še le potem bodo prav organizovani ter mogli delovati na to, da ne bodo kapitalisti samovoljno provzročevali tako imenovanih polomov ali kriz in pahali v nesrečo ne samo narodov in ljudstev, ampak neposredno in najbolj delavskega stanu.

Samo združbe delavcev v jednih in istih državah, potem zaveze teh združb med raznimi državami bodo mogle prisiliti kapitaliste, da se delo uredi in plača stalno zboljša delavskemu stalnu v obče.

Ako pa je težavno delavce združevati celó samo jedne in iste vrste, samo na na jednem in istem kraju, je toliko težavniše priti do vesoljne ali mednarodne organizacije delavskega stanu v obče. Delavcem je treba torej vedeti, da ne dosepejo do take stopinje nakrat; in kdor bi jim obečeval, da kaka stranka ali kak poedin človek ali tudi kak poedin delavski list privede delavce do vzorne plače, do vzornega zboljšanja delavske odškodnine, mu smejo delavci naravnost reči, da ne vé, kaj obečuje, ali pa da delavce slepi.

Delavci pridejo polagoma čez desetletja do boljših plač; do vzornih plač pa ne pridejo v stoletjih. Kar koli torej delavci storé, bo jih samo bližalo zboljšanju njih stanja, a ravno to je že veliko. Vsaka namera torej, katera hoče delavce primerno združevati glede na ta cilj, je hvale vredna, in delavci naj z veseljem in vstrajnostjo delajo na združevanje najprej v svojih ožjih krogih, potem od društva do društva, od združbe do združbe.

Vspehi, vsaj začasni vspehi, so za kako vrsto delavcev mnogokrat zavisni od krajnih ali lokalnih razmer. Tu pa tam so podjetniki oddaljeni od drugih enakih podjetnikov, torej tudi od delavcev, ki bi bili izurjeni za njih fabrike. V takem slučaju pomaga delavcem do zboljšanja plač že samo jedno društvo, katero si zasnujejo med seboj pri jedni in isti fabriki, ako zberejo kar možno vse tovariše v društvo, in ako v tem društvu skrbé za primeren

bolan, težko bolan. Bil mi je vedno dober, skrben oče. Žalbesede je nisem čula iz njega čistih ust. In ta skrbni, ljubeči in — bolni oče goji skrivno željo v srcu svojem, katera želja je pa meni dobro znana. In kdo ne bi izpolnil gorke želje dobrega in — bolnega očeta? Ne, dragi Ivan: čas je prišel, da vračam očetu skazane mi dobrote. Vidiš dragi: ako vstrežem očetovi želji, rešim ga zajedno na večer njegovega življenja preteče mu bede. A ne misli Ivan, da to storim lahkim srcem; presilno, pregoreče in preodkritosrečno sem te ljubila, da bi se mogla odpovedati svojim zlatim sanjam, ne da bi mi pri tem krvavelo srce. O, dragi moj, jaz trpim, neizrečeno trpim; ali trpim rada, ker trpim na korist svojemu dobremu očetu. Se trpljenjem svojim poplačujem dolg, s katerim me je v večni knjigi obremenil Stvarnik sam mojemu roditelju na dobro. In zato ne prigovarjaj mi, ker vsaka beseda bila bi zgolj potrata, katera bi mi še bolj grenila zadnje trenutke, ki jih preživim v tvoji družini! In jokala je zopet poluglasno — — —

(Dalje prih.)

fond, da se prežive, ko bi delo ustavili za nekaj časa.

Vsekakor se je treba delavcem združevati in hrepeneti po širši organizaciji, ki bo naposled obsežala delavce vseh vrst jedne in iste države, in potem delavce raznih držav. Taka organizacija meri na stalno ali trajno zboljšanje delavskih plač. Taka organizacija ima torej glavni cilj pred očmi.

Ker pa ni mogoče doseči vzorne organizacije takej, da bi se v obče povišale plače delavcem, treba se je združevati tudi za druge namene, namreč, da si delavci zboljšajo stanje tudi s pomočjo samo dosedanjih plač. O tem pa v naslednjem odstavku.

Delavski prijatelj

Politični pregled.

Notranje deželo.

Bivši namestnik tržaški in svoječasni finančni minister baron Pretis-Cognado je véeraj umrl. — Pretis je bil rojen Tržačan. Leta 1871—1872 bil je namestnik v Trstu, v tem letu pa je postal finančni minister ter ostal v tej službi do leta 1878. Potem se je vrnil kot namestnik v Trst ter tu živel, dokler ni šel v pokoj. — Vaak občuten, civilizovan človek uklone se ponižno pred veličanstvom smrti. In tudi nam je skrajnoteško govoriti resne, obsojajoče besede ob odprtem grobu. Ali v tem slučaju ne moremo drugače. Ravno kar umrli državnik usekal je nam Slovincem po svoji pristranosti, narekovani po neugasljivi nepriznani — nočemo rabiti ostrejšega izraza — do nas, toliko skelečih ran, da jih še dolgo ne bomo preboleli. Desperatni naš položaj in pogibelj, ki preti narodnosti naši tu doli ob Adriji, sta izključljivo njegovo delo. Njegovo delo je, da je ireidenta dospela do tolike moči; njegovo delo je, da se čuti ta pošast državo v državi. On je jel božkati intransigente, le on je uvel dobo neumestnih kompromisov, koji so se pa po naravnih jim posledicah doledno prelevili v strašne poraze avstrijske ideje v Trstu. Faktiral je se sovražnikom, mesto da bi ga bil se železno roko prijel za vrat — in ga zadušil. Posledice Pretisove taktike so toli usodepolne za pozicijo avstrijskega čustva mej italijanskim prebivalstvom našim, da se niti približno ne da soditi, kdaj da zginejo raz pozorišče. Toda dovelj za danes, ko nam bode še prilika, govoriti o barona Pretisa pogubno delujočem vplivu.

Dne 10. t. m. bilo je več ur trajajoče ministersko posvetovanje. Posvetovali so se o izjavi vlade, tikajoči se češko-nemške sprave, katero hoče predložiti državnemu zboru ob priliki debate o budžetnem provizoriji.

Dr. Trojan in tovariši so že pristopili mladočeskemu državnozbornemu klubu. Klub ta šteje sedaj 14 članov. Nedavno so imeli na Dunaji člani mladočeske stranke, dra. Škarde proste zveze in oni stranke realistov skupno posvetovanje, v katerem so postavili poseben odbor, koji ima sestaviti skupen program veliki liberalni stranki, ki se ima ustanoviti. „Narodni Listy“ pozivljajo volilce, da mej božičnimi prazniki skličejo volilne shode, pri katerih naj bi poslance zavezali, da glasujejo proti predlogi o narodnih kurijah. Kot posebnost zabilježimo še vest, koju objavlja „N. F. Pr.“, da se namreč grof Taaffe pogaja z Mladočehi v ta namen, da bi jih pridobil za prihodnjo državnozbornsko večino.

Budžetni odsek državnega zbora posvetoval se je dne 15. t. m. o postavnem načrtu, v sled katerega naj bi bila v Trstu novo nastajajoča industrijalna podjetja davka in drugih pristojbin deloma prosta. Menenje svoje o teh bodočih industrijalnih podjetjih hočemo v kratkem povedati.

Vlada je razpustila „Dunajsko demokratsko društvo“, češ, da je prekorajilo svoj delokrog.

Dunajski mestni zbor dovolil je svoto 1000 glđ., da se za vse mestne šole zopet nakupijo sveta razpela.

Glede mnogo imenovane rusinsko-poljske sprave zabilježiti nam je danes jako interesantno izjavo poljskega lista „Kur. Lwowski“. Ta list piše: „Nares, da bi bili Mladorusini brezpogojno kapitovali pred Poljaki, kajti dosedaj so se Rusini pogajali le z vlado. O spravi s Poljaki ni govora. Če so torej Mladorusini res kapitovali, kapitovali so torej pred vlado samo. Sedaj pa naj povzijejo juho, koju so si skuhal.“

Radi neprestanih homatij, ki jih imamo v lastni hiši, nam je le redkokedaj mogoče, baviti se obširneje z dogodjaji v hrvatskem saboru. V novjšem času čuli smo pa toliko zanimivih in žalostnih izrekov in pojavov, da bode pač treba na posebnem mestu baviti se z njimi. Stvari so doli tako daleč dozorele, da v hrvatskem saboru žalijo na nesramen način največjega dobronika naroda svojega, žalijo duhovščino, žalijo katoliško vero — proslavljajo pa krvnike in tlačitelje naroda: vse ad maiorem Hungariae goriam. Res žalostno, prežalostno!

Vnanje države.

Bruseljaki „Nord“ pravi o italijanskem prestolnem govoru, da je tega govora glavni značaj optimizem. Proti radikalcem ne obrača se tako ostro, kakor pred volitvami, pač pa proti klerikalcem.

Isti list je povsem zadovoljen z razvojem stvari v Srbiji. Izraževanje simpatij do Rusije je napravilo v Petrogradu najbolji utis, obžalovati je le razpor v kraljevi družini.

Garašanin je dobil pretilno pismo, v katerem se mu žuga se smrtjo, ako ne zapusti Srbije.

Gospodje Angleži vsedli so se na sodni stol, da sodijo o krutosti ruske vlade do nje židovskih podanikov. Zbrali so se v dvorani „Guildhall“ ter sklenili, da „Lord Mayor“ londonski izroči carju posebno prošnjo v tej zadevi. Naša ljubeznjiva „N. Fr. Presse“ je seveda vsa iz sebe. List ta meni, da ja ta korak ponesnih Angležev kaj posebnega in da mu je namen obvarovati rusko krono madeža nadaljnih krutosti. Sklepi rečenega shoda da imajo svoj izvor zgolj „in einer menschlichen Regung“, da oproste 5 milijonov ljudi strašnega pritiska. Slednjič pa zaluča rečeni židovski list vsem ruskim odličnim krogom insulto v obraz, da jih je shod v „Guildhall“ izbacnil iz civilizovane družbe. Na vse te nesramnosti je kaj lahko odgovoriti. Sinovi Albijona naj pometajo pred svojim lastnim pragom, kajti človeka nevredna okzistencija irskega naroda je Angležem večna, neizbrisljiva sramota. In ta narod irski je narod-berač, in radi tega ne more, ako bi tudi hotel, delati krivic. O židih se tega ne more reči. Postopanje ruske vlade proti Židom je neizogibno v obrambo ubožega ljudstva. Želja po samoohrani sili rusko vlado, da stopa Židom na prste. Irce so Angleži oropali lastne jim želje, da reveži ječe v robstvu na sramoto sedanjemu stoletju. In kako je po angleških kolonijah? Tudi tam izjemajo Angleži uboga ljudstva do zadnje kaplje krvi, tako, da nad 200 milijonov lečaka na odrešenika, ki bi jih vodil v boju proti okrutnežem. Ali dan osvete pride gotovo: dan, ko se bodo ti milijoni iznebili krvosesalcev. — In ti ljudje, hočejo počevati druge, ti ljudje ki v lastni hiši ne poznajo milosrčnosti. — Sicer so pa že dobili od ruske strani točen odgovor. „Novoje Wremja“ piše: Ruski narod ni angleška kolonija. Angleži se boje invazije Židov na Angleško. Rusija brani revno ljudstvo pred izsesovanjem po Židih, Žide same pa pred pretečim gibanjem mej kmeti. List ta zakliče Angležem Gladstonovi besedi: Hands off!

(Roko proč!) in pravi, da Rusija bo-
znala varovati svojo neodvisnost pred
vsem svetom.

DOPISI.

Na Dunaji dne 10. decembra t. l. Sla-
nost Prešernova, katero je priredilo aka-
demično društvo „Slovenija“ dne 3. de-
cembra izvršila se je povsem sijajno. Ude-
ležba bila je jako mnogobrojna; ne samo
od strani Dunajskih Slovencev, temveč od
Dunajskih Slovanov sploh. Posebno mi je
omeniti slavnega slovenskega pisatelja Jož.
Stritar-ja in slovenskega državnega
poslanca g. dr. Ferjančiča. Nepri-
čakovano mnogobrojno bila so zastopana
vsa slovanska akademična društva na Du-
naji tako da je bila prostorna dvorana
popolnoma napolnjena.

Po pozdravu predsednikovem in po
odpeti prvi točki vsporeda nastopi slav-
nostni govornik, č. g. dr. Mat. Murko.
V jedrnatem govoru slika nam slavo Pre-
šernovo pri vseh narodih slovanskih, pov-
darja posebno njegovo brezmejno domo-
ljubje ter naglašuje, da še mi Slovenci
svojega prvega pesnika pre malo poznamo
in vsled tega tudi pre malo častimo. Pred
vsem pa izraža željo, da bi se vendar en-
krat že priredila primerna izdaja divnih
poezij največjega našega pesnika, in da bi
se o priliki stoletnice njegove odkril v du-
ševnem središču vseh Slovencev, v beli
Ljubljani, spomenik tega duševnega veli-
kana. Petje so oskrbeli Slovenijani in udje
Slovanskega pevskega društva. Vse zboro-
peli so izborni v občo zadovoljnost; po-
sebnost se je odlikoval znani kvartet gg.
Chádek, Stiebler, Skrifanek in R. Freund.
Dve točki vsporeda: Aimé Maillarta arija
Rože iz opere „Puščavnikov zvon-
ček“ in Iv. pl. Zajca „Domovini i-
ljavi“ pela je sopran-solo gospica Bla-
ženka Kerničeva, navdušena hči
bratskega nam naroda hrvaškega. Dže-
stna prikazen, slična gorski Vili, pevala
je tako mило in čarobno, da je bilo vse
presenečeno. Ploskanja ni bilo ne konca
ne kraja. Dodati morala je še več točk,
med temi tudi Flei narovo „Luna sije“,
katero je pevala z globokim čuvstvom;
pesem zvirala ji je iz srca in segala po-
slušalcem tudi v srce. — Tamburaši izvr-
šili so svojo nalogo povsem izvrstno. Oso-
bito se je odlikoval gospod Bartulič,
ki je v zboru „Slogom more“ udarjal brač-
solo precizno in elegantno, da mu je od
vseh strani donela glasna pohvala.

Po končanem koncertu pričela se je
celo prosta zabava, med katero so se sli-
šale različne navdušene napitnice in ki je
trajala do dveh popoldneč.

Tudi gmotni uspeh bil je dovoljen,
tako da se je „Podpornemu društvu za
slovenske velikašolce“, kateremu je bil na-
mečen čisti dohodek, izročilo 50 gld.

Konečno izrekamo vsem p. n. so-
trudnikom najiskrenejšo zahvalo v imenu
„Slovenije“, ter je prosimo, da tudi zana-
prej ohranijo društvu isto naklonjenost,
katero so gojili do sedaj! * * *

Domače vesti.

Odlikovanje Njegovo Veličanstvo po-
delilo je državnemu nadpravniku tržaškemu,
g. Mihaelu Urbančiču naslov in
značaj dvornega svetnika.

Za možko podružnico sv. Cirila in
Metoda darovala sta Ivan Zabrič 40
kr, Nenassi 49 kr.

Za „božičnico“ nabrala je pri odbo-
rovih sejah v „Del. podp. društvu“ gospa
Schmidtova: dne 27. nov. 94 kr.; dne 4.
dec. gl. 1.78; 11. dec. 1.11. — Ga. Počakaj
gl. 1.50, g. Trpin 20 kr., ga. X. 80 kr.
g. Hinko Viličič 2 gl., g. dr. Gustav Ster-
ger 2 gl., g. c. kr. kaplan Legat iz Lipice
2 gl., g. prof. Spinčič 3 gl., g. Luka Se-

režin 2 gl., g. Karabaič 2 gl., ga. Ferfila
50 nvč., ga. Ana Martelanc 50 nvč., gēna.
Amalija Martelanc: 3 predpasnike, 2 para
zapestnic, 1 volneno ruto, 1 srajco, 1 ki-
telco in 1 dekliško obleko; ga. Pekić: 8
parov volnenih nadnogovic, 2 kapici in 1
(trikot) jopico; ga. Ljudmila Valenčič:
12 robcev, 3 majice, 3 pare nogovic 3 ki-
telce z životom, 6 parov zapestnic in 6
parov rokovic; ga. Vekoslava Valenčič:
2 majici, 6 volnenih rut, 6 parov zapest-
nic in 2 para nogovic; gēna. Bogomila
Valenčič: 1 majico, 1 par nogovic, 1 par
zapestnic in 1 ruto; ga. Marija Milavc:
1 srajco, 1 kitelco, 1 ruto in 1 par za-
pestnic.

Dar. Gospod Fran Kalister da-
roval je dijaški kuhinji 40 gld. Blagemu
dobrotniku bo di izrečena tem potem pri-
srčna zahvala.

Program božičnice otroškega vrta v
Rojanu dne 23. t. m. je sledeči: 1. Molitev.
2. Nagovor predsednika. 3. Božična (pesem)
4. Siromak, deklamacija G. Pipan. 5. Solnce
vse oživlja (pesem). 6. Kam in kje (dvo-
govor) Košir in Žega. 7. Vse mine (pe-
sem). 8. Veseli pastir (deklamacija) J. Ger-
manis. 9. Zvonikarjeva (pesem) 10. Betle-
hemske otrokomor (deklamacija) Milka Čo-
kelj. 11. Popotnik (petje) 12. Zahvala otro-
čičev 13. Cesarica (pesem) 14. Govor g.
vrtarice 15. Razdelitev daril. — Začenja
se točno ob 5 uri popoldne.

Plesni venček plesnega odseka „Del.
podpornega društva“ obeta — kakor po-
izvemo — biti krassen.

Društvo „Danica“ na Kontovelju pri-
redi svojo prvo veselico dne 18. janu-
varja p. l. Program priobči se svoječasno.

To pa je že res nesramno. Nedavno
je g. Nabergoj sam pri javnem shodu
ožigosal nesramno taktiko nasprotnikov
naših, obrnjeno proti temu poslancu. In
zopet so si izmislili najnesramnejšo laž,
da trosijo nezaupanje mej našim ljudstvom
do odličnega našega zastopnika. Trosijo
namreč uprav sedaj, ko se nabirajo
podpisi na peticijo v zadevi nove užit-
ninske linije, vest, da je Nabergoj
sporazumljen (v slabem smislu namreč)
z vodjo tržaškega užitninskega urada,
g. Appolonio in da torej rečenemu poslancu
ničesar ni zaupati. Nismo sicer pooblaš-
čeni od imenovanega gospoda, da zavr-
nemo drzno to laž, ali ožigosati jo moramo
javno, da svet izve, kake moralne propal-
ice so naši nasprotniki, neplašče se naj-
nesramnejšega obrekovanja in najostudnejše
laži. Sram jih bodi!

Član „Slovanskega pevskega društva“
nam piše: „Slovansko pevske društvo v
Trstu“ začelo je svoje delovanje že pred
nekaj časa; pevcev in pevkini videti je
pri vajah prav lepo število. Pri zadnji vaji
bilo je 21 učenk; to je lepo za Vas, gos-
podične pevkine! Le tako naprej in na-
birajte še drugih, da bode društvo lepo
se razvijalo! Ne morem si kaj, da ne bi to
slavno direkcijo omenjega društva opomnil
na neko prav važno stvar. Med pevkami
je izbornih glasov, sme se reči. Vsakdo pa
vé, da one potrebujejo šole: te o r i j e
manjka. One bi rade se vežbale po
notah, ali žalibog do zdaj še ni bilo ta-
kega učenja. Ako društvo v kratkem tega
ne stori, imelo bode to slabe posledice:
pevkine bodo izostajale, ker starih pesni
naveličane, kakor n. pr. sedanje „Domo-
vini“, želele bi kaj novega. Neobhodna
potreba pa je teorija, kar se je gospodi-
činam tudi pred vsem obljubljalo. Največji
del učenk razgovarja se v pevski sobi med
seboj laški. Ali gospice, kam pridemo?
Zadnjič govorilo se je povsem tuji jezik.
Tu pa se da pomoči. Učitelj naj blago-
hotno gleda na to, da se vsak komad
posebej popolnoma razume ter v ta namen
raztolmači pomen nerazumljivih besedi,
ker so nekatere hčere slovenskih atarišev,
ki še slovenski ne razumejo. Roditelji pri-
peljejo jih med Slovence, da se sloven-
skega jezika nauče, kar seje v domači hiši
zamudilo.

Dvořakovo delo „Trio v F mol“,
opus 65, za gosli, violoncel in klavir, —
bode se igralo v petek, 19. decembra v
Trstu v Heller-jevem kvartetu s sodelo-
vanjem gospe Lucile Podgornikove. —
Ta umotvor Dvořakov spada med dozorela
in najboljša, pa tudi najtežavna dela.
Kakor znano, je Anton Dvořak najimenit-
niši skladatelj, Čeh po rodu; njegove
skladbe so češko-narodne, spomi-
njajo na kotoliško mistiko in romantiko,
kljub njih modernemu značaju. Vse te
lastnosti kaže tudi ta Trio, ki ga bodo
izvrševali g. Heller na gosli, g. Piacuzzi
na violoncel in gospa Lucila Podgornikova
na glasovir. — Hellerjev kvartet si je pri-
dobil ime ne same v Trstu, ampak tudi
mnogo dalje v glasbenem in glasbo lju-
bečem svetu. Ta kvartet si je izbral za
svoje izvrševanje dvorano Schillervereinovo
no nima kot tak s tem društvom nikake
zveze. Tudi izbira kapelnik Heller glashena
dela za svoj kvartet jedino po glasbeni
vrednosti, kakor je razvidno iz tega, da
mnogokrat navrača tudi dela slovanskih
skladateljev. Na drugih krajih v Trstu bi
bilo težko slišati kako delo Dvořakovo;
ta navedeni Trio se pa v Trstu še slišal
ni. Zato opozarjamo slovanske rodoljube
na priliko, ki se jim ponuja v petek, ako
hočejo slišati znamenito skladbo Dvořakovo.

Za državne uradnike v Trstu. V seji
državnega zbora od minolega petka inter-
peliral je tržaški poslanec Burgstaller in
drugovi ministerskega predsednika, kaj
namerava vlada storiti po odpravi proste
luke za državne uradnike v Trstu, da
ugodi njih prošnji za povišanje doklade
za stanarino. Državni uradniki v Trstu so
namreč uložili že več prošenj, da se jim
stanarina odmeri po načinu, običajnem za
Dunaj. Interpelacijo je podpisal tudi naš
odlični drž. poslanec g. Nabergoj, ki si je
vsikdar potezal za blagor uradnikov.

Gospodarstvo na magistratu. Že dva-
krat se je razpisala javna dražba za od-
dajo dela nove vojašnice za c. kr. brambove
v Rocolu, ali nobenkrat se nikdo ni oglasil.
Kliena cena je 98.000 gld. v istini se je
pa za novo vojašnico dovolilo 99.000 gld.
Sedaj bode magistrat prisiljen oddati delo
posebnim podjetnikom pod svojim nad-
zorstvom. To pa se dela le na videz.
Razpiše se dražba samo pro forma, kajti
njeni pogoji so nemogoči. Na to pa, ako
se nikdo pri dražbi ne oglasi, odda se
delo kakemu ljubljencu. Tudi se zidanjem
kasarne je taka. Ako se prekorači prora-
čunjeno svoto, pa najde ta višek varno
zavetišče v rubriki „izvenredni troški“. Vsa
stavba nove brambovske vojašnice z
dobavo vode bode stala nič manj nego
200.000 gld. v tem, ko bi se bila lahko
lepša in primernejša vojašnica na zemljišču
Vidica pri sv. Ivanu sezidala za 140.000
gold. Vzrok takemu postopanju nam je
jasen, ako povemo, da je bil dražji prostor,
katerega se je kupilo, d' Angelijska last-
nina. Sapienti pauca.

Iz spodnje okolice se nam piše: Go-
vori se mnogo sedaj o peticiji, katero se
odpošlje te dni na Dunaj v zadevi užit-
ninske linije, ki ima nastati z odpravo
proste luke in o deputaciji okoličanskih
veljakov, katera se pokloni Njeg. Veli-
čanstvu. Ta korak, provzročen v prvi vrsti
po političnem društvu „Edinost“ je brez
dvojbe velike važnosti. Ali to je spoznal
v prvi vrsti poznani Mauroner. Imenovani
hotel je uporabiti to priliko, da si z svo-
jimi privrženci gladi pot za prihodnje dr-
žavnozborske volitve. Zvedši o peticiji
okoličanov zveržila je dotična garda v
naglici svojo lastno peticijo — seveda v
italijanskem jeziku, in podpisovala po svojih
privržencih, večinoma nezavednih okoliča-
nih. Naj bode zagotovljen gospod Poldo
Mauroner, da ga to njegovo delo ne spravi
na sedež državnega poslanca. — Glede
peticije okoličanov pa nam je še to-le
omenjati: Mauroner, stric imenovanega
Poldeta in predsednik „c i k o r i j e“ se
je izrazil proti nekemu gospodu, da je
naša peticija in odposlanje deputacije do

Njeg. Veličanstva hvalevredna ideja in
edina pot, po kateri se utegne kaj doseči.
Potemtakem — rekel je Poldijev stric —
ostalo bode tudi moje posestvo v okolici
izven dotične linije. — To naj bi si dobro
večpili v svoje glave privrženci toliko jim
priljubljenega Poldeta, kateri imajo svoj
glavni tabor v II. okraju. Peticija pa, in
odposlatev deputacije okoličanskih veljakov
na Dunaj, je v prvi vrsti delo velezasluž-
nega našega državnega poslanca Ivana
Nabergoja, kateri — kakor vedno —
trudil se je tudi v tem obziru uprav oče-
tovski v gmotni prospeh okoličanov.

Iz Vremske doline se nam piše! Dne
11. novembra t. l. sešla se je po nalogu
c. k. okrajnega glavarstva v Postojini na
lici mesta pri Gorenjih Vremah po-
sebna komisija radi pridobave vode za
mesto tržaško po kanalu, ki bi meril po
dolgoti 40050 metrov. Pri komisiji sti-
bili zastopani c. k. okrajni glavarstvi v
Postojini in Sežani in so se je vdeležili
nekateri gospodje tržaški, mej njimi večni
tržaški inženir dr. Boara. Došlo je
tudi obilo občinstva; nekateri vabljani,
drugi iz radovednosti. Bili smo v re-nici
radovedni. Jaz opazujem vodo Reko že
celih 60 let. Četokrat sem v teku svojega
življenja na rečenem mestu (na levem
bregu Reke) videl jamo, v katero se je
ob poletnem času vsa voda stekala; doli
800 metrov nižje je pa voda zasula celo
jamo; v tretjo jamo se je zoget voda ste-
kala. Pripetilo se je četokrat, da je Janež
Dekleva došel od svojega mlina do omen-
jenega mesta po suhi strugi, kakor bi šel
po beli cesti, 1000 metrov nižje ob de-
snem bregu reke (za cerkvijo Matere bo-
žje) so pa zopet jame, katere vodo poži-
rajo. Iz tega je razvidno, da, ako bi se
tudi od gorenjih Vrem napravil kanal —
in potem od Škocijanu v Trst — ne bi
ob suhem poletnem času niti kapljice vode
po njem teklo. Ako bi se pa rečeni in-
ženir hotel izogniti omenjenih jam, bi to stalo
ogromno svoto. In tudi zmote bi nastale,
ker voda Reka meji kranjsko in primorsko
deželo. Nadejamo se torej, da slavna vlada
tega nikdar ne dovoli. Po našem menenju
bi tržaški gospodje dosti pametnejši sto-
rili, ako bi vse te drage nove, katere
trosijo za take brezpotrebne ko-
m i s i j e, rajši porabili v pokritje bolni-
ničnih stroškov za onemogle ptujce. Dežela
pošilja delavne moči v mesto, ko se pa
tam obrabijo in jim opešajo moči, so pa
potikajo po bolnišnicah. Na čegave stro-
ške? Kdo ne ve?! Eksekutor pa nepre-
stano trka na naša vrata.

Vdeleženec rečene komisije.
Sodnijskim uradnikom dovolilo je pravo-
sodno ministerstvo, da smeje v notranji
službi rabiti bluzo namesto popolne urad-
niške uniforme.

Za VI. župno crkev nabralo se je do
sedaj gld. 19.248.27. Nadaljne prispevke
vsprejemajo stavbeni odbor, škofijska pi-
sarna in gospodje župniki cele škofije.

Razpisano je mesto zdravnika v Pi-
ranu do 31. t. m.

Domači zdravnik za uboge. Hočete se
zavarovati pred zimo, poslušajte moj svet:

1. Prva skrb otrokom, da ne zamraze
in ne zbole: gorke noge, gorki trebuh,
gorki hrbet.

2. Zdrava in močna hrana v jutro.
Mesto kavne vodice kuhajte matere svo-
jim otrokom močnik na vodi ali na mleku.

3. Kedor je bolan na reumatizmih
naj se omaže z toplim oljem in dobro za-
vije; olje velja tudi za one, ki so bolni
na grlu: skušnja dokazuje.

4. Da boste imeli gorke noge, umi-
vajte se v gorki vodi — posebno otroci,
a treba se je varovati prehlada — precej
naj se posuše.

5. Ubogi stariši, ki imajo strgane
otroke, naj jim pod obleko zašijejo karto
štraco ali sploh karto, ta zelo greje. Tudi
noge ovij ž njo. Skušnja dokazuje.

6. Prihodnjič vam naznamim, kako je
„nekdo“ na srčni vodenici ozdravel in še
marsikaj družega. Stric Miha.

Trst in odprava proste luke. Zanimanje za naše mesto je sedaj, ko se mu bliža osodepolen čas odprave svobodnega pristanišča, veliko. Izvestno bodo tedaj tržaška trgovina dobila začetkom dober udarec. Pričakovati je, da tedaj preneha mnogo trgovskih hiš in brez dvojbe bodo mnogo tujcev zapustilo naše mesto iskajoč si drugje dohodkov. Ves promet z blagom se bo osredotočil v javnih skladiščih v novi luki, radi česar sedanja skladišča po mestu zgubijo deloma svojo veljavo ter se bodo izpraznila. Poleg tega nameruje vlada uvesti s prihodnjem letom v Trstu tudi užitinski davek po načinu družih zaprtih mest. Meščani si tedaj dobrega ne morejo upati. Z druge strani si pa vlada prizadeva kolikor moči zmanjšati učinke novih uredb namestitvi davek, osobito z novimi industrijami. Uprav zategadelj je predložila državnemu zboru načrt zakona v korist obrtniki tržaški. Hoče namreč v Trstu in okolici omogočiti ustanovitve tovarn in obrtniških podjetij ter s tem nekako odškodovati Trst za prizadeto rano. Namen novega zakona je oprostiti pristojbin in davka nova tržaška obrtniška podjetja, za izdelke nenavadne v družih deželah. Kakor poročajo z Dunaja, sklenila je družba tržaških kapitalistov in banke Union ustanoviti v tržaški okolici čistilnico petroleja po vzgledu one v Reki, s koje bi nova mogla tekmovali. Nam se zdi, da niti v Trstu niti v okolici niso ugodna tla za razvoj industrije in da bo ista le slabo vsevala. In tudi če bi vsevala, ne bilo bi to na korist okoličanov, ampak le ožjemu krogu dotičnih bogatašev.

Prometni dohodki avstro-ogerskega Lloydja znašali so v mesecu oktobru 766.68. gld. in so parniki prepluli 144.916 milj. V istem mesecu pretečenega leta so znašali dohodki 832.965 gld. Prometni dohodki od 1. januarja do konca oktobra znašali so 6.574.765 gld. proti dohodkom iste dobe lanskega leta z 6.873.341 gld. Dohodki so torej v tej dobi za 98.576 gld. manjši, nego lani.

Mraz pokazal je zadnje dni svojo vrlino; temperatura je bila jako nizka: po dnevu 20° pod ničlo in po noči celo 5° C., pri tem je pa burja vrlo pometala ter brila okoli ušes. Osobito močna je bila v nedeljo; ves dan je imelo mesto nekaj neprijeten izgled, popoldne je pa bilo skoraj mrtvo, kajti malo njih se je upalo na ulico. Dobro obiskovane so bile le kavarne, gostilne in gledišča. Imovitejši se v gorkem veselju, v tem ko na stotine revežev mraza drhtijo lačnih v razmrzenih lokalih.

Poskus samomora. Obeseti se je ho v svojem stanovanju zidar Anton Lavrenčič iz Rojana. Izvršiti pa ni utegnil svoje namere, ker so ljudje blizu prišli in ga rešili iz neprijetne situacije. Ker se pa slutilo, da je na umu bolan, odveli so ga v bolnico. — O tem dogodku poročajo italijanski listi naslednje: Za rojanskimi oboki ima svojo žganjarijo nek postojnski rojak. Minoli petek nahajal se je v tej žganjariji nek 32 letni Laurenčič A., zidar, ter tu ves dan pil žgane pijače. Omeniti nam je, da je rečeni zidar grbast. Ko se ga je do dobrega navlekel, zaspal je na klopi. Žganjar pa namazal ga je po obrazu z sajami neke ponvi ter ga spremenil v zamorca. Kadar se je pijana reva zavedel, jel je divjati, a žganjar, da ga umiri, poslal ga je v bližnjo šolo (ne vemo za gotovo, katero) kjer se je uprav pelo. Pijanec v istini gre, ali šolarji so ga izpokali. Na to je pijanec letel domov ter se hotel obesiti za strop, ali vrv se je vtrgala in telebnil je po tleh. Slednjič morali so ga odvesti v bolnico, kajti polotila se ga je strastna bolezen „delirium tremens“. — Omenjeni prodajalec žganja je strasten nasprotnik naš.

Nečloveška mati. Mestni policiji se je posrečilo zopet priti na sled neki materi Josipini Kovašček por. Venturini, ki je brezsrčno mučila trinajstletnega dečka,

sad svojega telesa, kojega je imela z nekim medicincem. Pripoveduje se, da ga je tolkla po rokah z razbeljenim železom; ubozega dečka so sprejeli v mestno sirotišnico, proti brezsrčni materi bo pa sodnija storila daljne korake.

„Slovanstvo ve svych zpěvech“. Došla sta nam 52. in 53. zvezek te krasne zbirke. V njih je 34 črnogorskih pesmij. Priporočamo toplo izborno to delo gosp. Kube v obilo naročevanje. Vsak zvezek stane samo 40 kr.

„Vrtca“ 12. številka ima naslednjo vsebino: Sinica činžara. — Dve žrtvi. — Pankracij. — Zimska pripovedka. — Muhe. — Le moli, o dete, le moli! — Na sveti večer. — O Vojteški in Jurijčku. — Pravljice o morji. — Vas — Listje in cvetje. — Vabilo k naročbi. — Ob bližajočem se koncem leta ne moremo si kaj, da ne bi tega izborna uredovanega — osobito jezika — mladini naši namenjenega lista našim redoljubom toplo priporočali. Ker se z mnogih strani izraža želja, da bi se ponatisnili prvi „Vrtčevi“ letniki, izjavljamo vredništvo, da rado vatreže tej želji, ako mu bi bilo zagotovljeno, da razpeča toliko iztisov, da bi se mogli poplačati tiskarski in drugi troški. Zato prosimo uredništvo, da vsakdo, ki bi želel rečere nove izdaje, pri naročevanju za prihodnje leto pristavi besede: „Naročim 1. iztis, Vrtca 1871. l. kadar izide.“

Dunajska borza

9. decembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	—	—	gld. 89.20
„ „ „ v srebru	—	—	89.20
Zlata renta	—	—	107.30
5% avstrijska renta	—	—	101.02
Delnice narodne banke	—	—	980.—
Kreditne delnice	—	—	301.01
London 10 lir sterlin	—	—	114.80
Francoski napoleondori	—	—	9.09
C. kr. cekini	—	—	5.45
Nemške marke	—	—	56.45

Javna zahvala

Zavarovan sem bil za svoja poslopja pri zavarovalni družbi „Riunione Adriatica di Sicurtà“ v Trstu za 10 let.

Nastopil je drugi letni rok plačila 22. oktobra t. l. za leta 1890/1891.

Dne 20. p. m. so mi gospodarska poslopja, koja so bila za svoto 600 f. r. zavarovana, pogorela in sicer brez da bi bil omenjeni zapadeni rok vplačal; zatorej nesem nobenega upanja imel, da bom katerokoli odškodovanje zato škodo dobil.

Nenadoma me je danes omenjena obče slavnoznana družba po svojem glavnem zastopniku gosp. Perdan Ivanu v Ljubljani, skozi gosp. Zelen Josipa iz Senožeč, koji mi je zavarovanje posredoval, za celo zavarovano svoto 600 f. r. izplačati blagovolila.

Ni mi mogoče najdi besed za to, da se zginejim srcem dostojno zahvalujem v prvi vrsti velealumnemu ravnatelju omenjene družbi v Trstu, in vsem onim p. n. gg. koji so mi do te izvanredne, nepričakovane dobrote pripomogli. Bog povrni stoterikrat!

V Gorenjih Vremah 13. dec. 1890.

Josip Cerkvenik s. r.

Rešnici na ljubo, se pridruži tej zahvali: Obč. županstvo Gorenje Vreme dne 13. grudnia 1890.

Župan: Janez Cerkvenik s. r. Rešnico tega potrjuje in se zahvaljuje za to dobroto.

Župnijski urad Vreme dne 14. dec. 1890

Župnik: Jurež Škerjanec s. r.

Prašek za prsi. (Ne kašljaj).

Najbolje sredstvo proti kašlju, hripavosti, hripi, nahodu in drugim kataralističnim afeccijam. — Ene škatljice z navodilom stane 30 kr.

Zobobol mine precej, ako se pomaze z „Algoformom“. Stekleničica stane 20 nvč. Dobi se samo v odlikovani lekarni Praxmarerjevi „Al due Mori“, „Piazza grande“ v Trstu.

Zvnanja naročila izvršujejo se z obratom pošte.

!! Pozor !!

Naznanjam slavnemu občinstvu, da prodajam na trgu Ponte Rosso štev. 3.:

Mleko iz St. Petra

na Krasu, 2—6

ki je vsaki dan sveže molženo in se dovaža v Trst po dvakrat na dan.

Liter mleka stane 12 kr., smetana ali posnetek pa 80 kr. liter. Surovo maslo 1 gld 20 kr.

Fran Geržina.

Posilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebrati. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja.

47—50

Posilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Grlica bol kašalj, hripavica, premuklost, nazeb zadavica, rora, zapala ustijuh itd.

mogu se u kratko vrijeme izlečiti rabljenjem

NADARENH 7—30

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi Prendini, lučbar i lekarnar u Trstu Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdenih kašljah noćih, navadne jutranje hripavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalica, koji je ponajviše. Zato treba uvijek zahtijevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima tiskan na jednoj strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Cena 30 nvč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj lekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih lekarnah svijeta.

40—43

Semenj v Bazovici.

Dne 20. t. m. bode v Bazovici navadni semenj za živino in raznovrstno kramarsko blago. Prebivalce tržaške okolice, Goriške, Istre in Kranjske opozarja se posebno na ta semenj. Za prodajo živine je ta semenj izredno ugoden, ker je mestna klavnica pri rokah. Gg. kramarji najdejo gotovo obilo kupovalcev.

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi piemeni strojevi providjenu.

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koje vrsti knjigotiskarskoga posla te preporuča se osobito za ove vrsti tiskanje kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artije i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, rasporede, ulaznice, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune, ročištnike, punomoći, cjenike, jestvenike, svakevrstne skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli brzo i točno podvorbom, toli jeftinom cjenom i ukusnom izradbom.

Drži u zalihi (skladištu) sve potrebne tiskalice i knjige za crkvene urede.

Onda ima na prodaj sljedeće knjige:

Kmetijsko berilo za nadaljevalne tečaje ljudskih

šol in gospodarjev v pouk ciena prije 50 nvč.

sada 40 tvrdo vezana . . . n. 40

Sodnjaki obrasci sastavljeni B. Trnovec . . . n. 70

Vilim Tel, prevod Cognera . . . n. 40

Ljudmila prevod J. Lebana . . . n. 30

Filip prevod Križmana . . . n. 30

Antigona prevod Križmana . . . n. 30

Pjesma o zvonu prevod A. K. Istranin . . . n. 30

Istra pjesma . . . n. 30

Ove su knjige jako prikladne za darove o praznicah zato ih sl. občinstvu preporučamo.

Kod naručivanja tiskarica i drugog, molimo naznačiti točno naručbu i dotični naslov

(adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Via Carintia br. 28 u Trstu.

J. PSERHOFER'S

Apotheke zum „goldenen Reichsapfel“

I. Singerstrasse N. 15 — WIEN.

Kričistilne kroglice, nekada imenovane univerzalne kroglice, poznate kot domaće sredstvo proti zabasanju.

Jedna škatljica z 15 kroglicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljki po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek kroglice 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr., 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld. 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva

„J. Pserhoferjeve kričistilne kroglice“

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozeblino J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Zivljenska esenca (Pražko kapljico) stekleničica 22 kr.

Angleški čudežni balzam, steklenica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domaće sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge farmacevtske specialitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštne povzetju.

Pri dopošiljati denarja po poštnej nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju.

9—12